

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ЕДИСИОН ПЛОН против ФРАНЦИЈА

(Молба бр. 58148/00)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

18-ти мај 2004 год.

КОНЕЧНА

18.08.2004.

Во случајот Едисиион Плон против Франција,

Европскиот суд за човековите права (Вториот Оддел),
засадавајќи како Совет составен од.

г. Л. ЛУКИАДЕС, ПРЕТСЕДАТЕЛ,

г. Ј.-П. КОСТА,

г. С. БИРСАН,

г. К. ЈУНГВИЕРТ,

г. В. БУТКЕВИЧ,

г. М. УГРЕКХЕЛИДЗЕ,

Г-ѓа А. МУЛАРОНИ, СУДИИ,

и Г-ѓа С. ДОЛЕ, ЗАПИСНИЧАР ПРИ ОДДЕЛОТ

засадавајќи зад затворени врати на 27-ми мај 2003 год. и на
27-ми април 2004 год.,

ја донесе следната пресуда, усвоена на последниот споменат
датум :

ПОСТАПКА

1. Случајот е покренат со Молба (бр. 58148/00) против Република Франција поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (во понатамошниот текст „Конвенцијата“) од страна на Едисиион Плон (издаваштво Плон, *заб.прев.*), друштво основано согласно француското право со регистрирано седиште во Париз (во понатамошниот текст „Друштвото молител“) на 9-ти јуни 2000 год.

2. Друштвото молител беше застапувано пред Судот од страна на г. Ј.-С.Зилберштајн и г-ѓа А.Буасар, од Адвокатската комора на Париз. Француската Влада (во понатамошниот текст „Влада“), застапувани од нивниот застапник, г. Р. Абрахам, директор за правни работи при Министерството за надворешни работи.

3. Молбата беше доделена на Вториот Оддел на Судот (правило 52 ст. 1 од Правилата на Судот). Во рамките на тој Оддел, Советот што требаше да го разгледува случајот, (член 27 став 1 од Конвенцијата) беше составен согласно пропишаното со Правилото 26 став 1.

4. Со Одлуката од 27-ми мај 2003 год., Советот ја прогласи молбата дозволива.

5. И Друштвото молител и Владата поднесоа забелешки по главните точките на пресудата.

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

A. Заднината на случајот

6. На 8-ми ноември 1995 година Друштвото молител доби права на објавување на книгата под наслов *“Големата тајна”* (*Le Grand Secret, заб прев.*) од г. Гоно, новинар, и д-р Губле, кој бил личен лекар на претседателот Митеран неколку години. Книгата ги обработува односите помеѓу д-р Губле и претседателот, опишувајќи како првиот организирал медицински

тим за да се грижи за вториот, кој во 1981 година добил дијагноза рак, неколку месеци откако бил избран за претседател на Франција. Тој особено ги набројува тешкотиите на доктор Губле со кој се среќавал при прикривањето на болеста, бидејќи претседателот Митеран земал обврска да издава извештај за своето здравје секои шест месеци.

Книгата требало да се објави кон средината на јануари 1996 година, кога претседателот Митеран сеуште бил жив. Сепак, по смртта на претседателот на 8 јануари 1996 год, авторите од ЕДИСИОН ПЛОН одлучиле да го одложат нејзиното објавување.

На 10-ти јануари 1996 год. дневниот весник Ле Монд објавил статија која открива дека претседателот Митеран страдал од рак на простата уште на почетокот на неговиот прв седумгодишен мандат и посочувал дека јавноста не била официјално информирана за неговата болест сè до 1992 год. Статијата исто така навела дека претседателот Митеран го отпуштил д-р. Губле во 1994 год, избирајќи да биде лекуван со медицина опишана од Друштвото молител како „алтернативна“.

Тие откритија биле предмет на опсежни коментари во медиумите. Особено се поставувале прашања за квалитетот на лекувањето што го добивал претседателот Митеран.

Поранешниот советник за култура на претседателот Митеран, во една книга под наслов Л`Ане д`адио, објавена од Фламарион во јуни 1995 год. веќе тврдел дека претседателот не добивал правилно лекување. Во дополнение, кратко време по смртта на претседателот, еден од неговите браќа искажал слични тврдења. Шефот на одделот за лекување рак во болницата Питие–Санпетрие сторил нешто слично, поточно на Радио станицата Европа 1 тврдел дека „со години (претседателот

Митеран не) добивал ништо освен магиски кури, а тие техники биле сосема неефикасни за лекување на неговата болест”.

На 12-ти јануари 1996 год. Ле Монд сепак објавил изјава на претседателот на Националниот Совет на Редот на лекарите (Лекарско здружение) дека „според информациите што ги поседува, претседателот добивал сосема соодветно лекување”. Понатаму, на 11-ти јануари 1996 год., вдовицата на претседателот и неговите деца издадоа изјава во која нагласија дека тие имале доверба во лекарскиот тим што се грижел за него.

7. Бидејќи д-р Губле сметал дека неговиот углед е ставен под прашање, решено е да ја објави *“Големата тајна”* на 17-ти јануари 1996 година. На последната страница се појавил следниот текст :

“На 10-ти мај 1981 година Франсоа Митеран беше избран за претседател на Франција.

На 16-ти ноември 1981 година, шест месеци подоцна, медицинските прегледи открија дека шефот на државата боледува од рак. Статистички, имал уште три месеци до три години да живее.

Група лекари решиле да се борат со болеста, водени од опсесијата да го спасат животот на претседателот и да се повинуваат на неговото упатство Француската јавност да не знае ништо за таа работа. Тоа станало државна тајна.

Само Клод Губле, личниот лекар на Франсоа Митеран во текот на неговите два претседателски мандата, можеше да ни го даде тој запрепастувачки извештај за тоа како претседателот ја мамел смртта со години, живеејќи го животот ден за ден.

Тие откритија ќе ја изменат нашата слика за еден човек кој ја водеше Франција 14 години.

Б. Налогот за судска забрана

8. Со итна молба (*итна молба се поднесува усно и лично, преку телефон или друго средство за комуникација ако постои уверување дека одложеното решавање по формална молба би се одразило на нејзиниот успех, заб. прев.*) поднесена на 17-ти јануари 1996 год. од вдовицата и децата на претседателот Митеран кои се жалеа на повреда на лекарската тајна, нарушување на приватноста на претседателот Митеран и на чувствата на неговите роднини. Претседателот на Врховниот суд на 18-ти јануари 1996 год. издаде забрана на Друштвото молител и д-р. Губле да продолжат да ја дистрибуираат *“Големата тајна“*, под закана од казна од 1.000 француски франци (ФРФ) по дистрибуирана книга и му нареди на судскиот прислужник „да ги снабди сите документи што содржат податоци за извршеното печатење и бројот на примероци што циркулираат“.

Што се однесува до итните молби, судијата ја засноваше својата одлука врз следниот основ:

„Сите луѓе, без обзир на нивниот ранг, раѓање или функција имаат право на почитување на нивниот приватен живот.

Заштитата се протега и на нивните роднини кога тие оправдано го бараат своето право да се почитува нивниот приватен и семеен живот.

Во овој случај е во прашање се откритија од страна на личниот лекар на претседателот Франсоа Митеран, кој го лекувал и се грижел за него повеќе од 13 години и во кого пациентот и неговото семејство имале доверба.

...

Тие биле сторени со прекршување на одредбите што биле пропишани во однос на обврската за професионална тајна, кои се уште построги кога се работи за лекарска тајна, а лицето кое што ги сторило може да подлежи на казните предвидени со член 226-13 од Кривичниот Законик.

Со самата своја природа, тие претставуваат особено сериозен упад во интимната сфера на приватниот семеен живот на претседателот Франсоа Митеран и на неговата жена и деца.

Предизвиканото попречување е особено нетолерабилно во тоа што настанало после само неколку дена од смртта и погребот на претседателот Митеран.

Бидејќи е ова случај на еклатантно нарушување на слободата на изразувањето како резултат на очигледна незаконска повреда на правата на барателите, во рамките на овластувањата на судијата за итни молби е да нареди мерки со кои ќе може да се стави крај на повредата или да се ограничи нејзиниот опсег.”

9. Во пресудата од 13-ти март 1996 година, Апелациониот суд во Париз ја поддржа забраната и на барателите им даде еден месец за да поднесат барање до надлежниот суд да се испитаат главните точките од овој случај, назначувајќи дека ако се поднесе таква молба, забраната и казната за неповинување ќе останат во сила сè до донесувањето пресуда, но ако не се поднесе таква молба, тие мерки ќе престанат да бидат во сила по истекувањето на период од еден месец.

Пресудата започнува со наведување на дефиницијата за лекарска тајна од член 4 на Законот за вршење лекарска дејност, и нагласува дека „смртта на пациентот не го ослободува лекарот од обврската на тајност“. Продолжува со цитирање на текстот од задната страница и идентификување на околу дваесет откритија наведени во книгата, заедно со упатувања кон страници во врска со фактите „за кои г. Губле станал свесен при

вршењето на своите професионални должности како лекар на Франсоа Митеран“ а кои „како такви ... (биле) очигледно опфатени од правилата за лекарска тајна“. Пресудата наведе:

“ ...

... Откривањето, преку објавување на книгата *“Големата тајна“*, на фактите опфатени од обврската за лекарска тајна со која коавторот на книгата е обврзан, е очигледно е незаконско.

Најинтимните чувства на г-ѓа. Митеран и на децата на Франсоа Митеран се повредени од ова јавно откривање на информации коишто им припаѓаат и на карактерот и на приватниот живот на нивниот сопруг и татко, и на нивната сопствена сфера на интимност, од страна на личниот лекар на покојниот француски претседател во кого истиот имал доверба, согласно заштитата на законски установената обврска за професионална тајна на која сите лекари свечено се потсетуваат кога им се чита Хипократовата заклетва при нивното назначување за лекари.

...

... забраната за дистрибуција на книгата може да биде само вонредна мерка.

Сепак, во поглед на местото што тие го имаат, горните пасуси од *“Големата тајна“*, кои откриваат факти опфатени од обврската за лекарска тајна на која коавторот на книгата е обврзан, не може да се одделат од остатокот на книгата без таа да се лиши од својата основна содржина и со тоа да се упропасти.

Според тоа, Одлуката на Првостепениот судија да забрани на Друштвото (молител) и на г. Губле да продолжат со дистрибуирање на книгата *“Големата тајна“* беше заснована врз прецизна проценка на времената мерка која најверојатно ќе стави крај на очигледно незаконското прекршување кое резултира од таквите откритија.

...

Иако првото издание на книгата која е во прашање беше рекламирано пред датумот на обжалената забрана, и иако информациите објавени во книгата биле обелоденети од различни медиуми откако забраната беше издадена, околностите кои уследија не можат да стават крај на очигледно незаконското прекршување кое неопходно би резултирало од продолжувањето на дистрибуцијата на книгата.

Следствено, издадената забрана на првостепениот судија треба да остане во сила.

Сепак, неопходно привремената природа на таквата мерка диктира дека нејзината важност треба да биде временски ограничена со такви средства што да им се даде на странките прилика да поднесат доказ во спорот помеѓу нив, во разумен временски рок и пред суд надлежен за д испитување на главните точки на случајот.

За таа цел, на другата страна треба да и се даде еден месец од датумот на издавање на таа пресуда за да покрене спор пред таков суд. Понатаму треба да се наведе дека ако молбата за испитување по главните точки е поднесена во рок, забраната ќе остане во сила, освен ако односниот суд нареди поинаку, сè до донесувањето на својата одлука, но ако таква молба не биде поднесена во тој рок, забраната веднаш ќе престане да биде правосилна”.

10. Во Пресудата од 16-ти јули 1997 година, Касациониот суд ги одби жалбите на главните точки од Законот кои ги поднесоа Друштвото молител и д-р Губле против Пресудата од 13-ти март 1996 година.

Касациониот суд сметаше дека Апелациониот суд утврдил постоење а очигледно незаконска повреда, сметајќи дека откритијата за развојот на состојбата на Франсоа Митеран направени во книгата, значеле повреда на лекарската тајна, и дека било исклучиво во надлежност на Апелациониот суд да одлучува дали забраната за продолжување со дистрибуцијата на книгата како временска мерка, важечка само за ограничен период, била единствено средство за да се стави крај на прекршувањето кое траело до Одлуката по точките.

В. Кривичната постапка

Во меѓувреме, на 19-ти април 1996 година, јавниот обвинител на Париз го покани д-р Губле да се појави пред Кривичниот суд во Париз поради обвинение дека ја нарушил професионалната тајна во текот на мај и јуни 1995 година, ноември и декември 1995 година, и јануари 1996 година. Откривајќи информации на г. Гоно и г. Оливие Орбан, генерален директор на Едиссион Плон, за здравјето на претседателот Митеран и терапијата што му била препишана. г. Гоно и г. Орбан исто така биле повикани да одговараат за обвинение дека го помагале и поттикнувале тоа кривично дело. Вдовицата и трите деца на претседателот Митеран поднеле молба да се придружат на постапката како граѓански лица, но не поднеле барање за отштета.

Во пресудата од 5-ти јули 1996 година, Кривичниот суд нашол дека д-р Губле е виновен за повреда на професионалната тајна, а г. Гоно и г. Орбан за виновни што го помагале и поттикнувале истото кривично дело. Доктор Губле е осуден на 4 месеци затвор условно, а г. Гоно и г. Орбан се казнети со парична казна од 30.000 ФРФ односно 60.000 ФРФ. Пресудата нагласи дека особено со потпишувањето на договор за објавување на 8-ми ноември 1995 година, а потоа со давање на ракописот на увид на јавноста, д-р. Губле јавно открил доверливи информации што му биле доверени, и дека „објавување на цела книга заснована врз повреда на лекарска тајна претставува, што се однесува до г. Клод Губле, сериозна повреда на неговите професионални должности повикувајќи на непоколебливо потсетување на Законот”

11. Бидејќи не беше поднесена жалба, пресудата стана конечна на 5-ти септември 1996 година.

Г. Граѓанската постапка за главните точки

Во текот на таа постапка, на 4-ти април 1996 год., вдовицата и трите деца на претседателот Митеран покренаа постапка против д-р. Губле и г. Орбан (двајцата како физички лица и како законски претставници на Друштвото молител) пред Врховниот суд во Париз, барајќи да се донесе наредба со која ќе се забрани продолжување на објавувањето на *“Големата тајна”*, или алтернативно, да се избришат одредени страници и пасуси. Тие исто така бараат да им се додели отштета. Тие особено аргументираа дека книгата содржела откритие што ја прекршувало лекарската тајна и ја нарушувало приватноста на претседателот Митеран на таков начин што се вмешувале во чувствата и личниот живот на неговата жена и деца. Тие понатаму навеле дека некој од тие „индискретности“ претставувале директни лични напади врз сферата на нивната интима.

Во пресудата од 23-ти октомври 1996 год., Врховниот суд во Париз наредил д-р Губле, г. Орбан и Друштвото молител заеднички и поединечно да платат отштета од 100.00 ФРФ на г-ѓа Митеран и 80.000 ФРФ на секој од другите баратели, и да се продолжи со забраната за дистрибуција на *“Големата тајна”*. Пресудата меѓу другото наведе:

“...

Главните точки на молбите

Читањето на книгата *“Големата тајна”* открива дека нејзината содржина вклучува :

(a) Опис на здравствениот режим на претседателот во времето кога се направени аранжманите за медицинската нега која требало да му се дава во текот на времето кога бил на функција (страници ...),

(b) Забелешка за почетните симптоми на неговата болест (стр...) и приказ за невестинските извештаи на кои бил подложен во ноември 1981 година. (стр...),

(c) Резултатите на тие испитувања и последователните дискусии помеѓу Франсоа Митеран и неговите лекари. (стр...),

(d) Опис на медицинското испитување извршено на Франсоа Митеран од страна на професор (С.) на 16 ноември 1981 година, и Извештај за разговорот во кој професорот (С) и Клод Губле го информирале Франсоа Митеран за природата на неговата болест и формите на медицински третман што се потребни. (стр...)

(e) Опис на протоколот за терапија пропишан од професорот (С) и Клод Губле и начинот на кој терапијата била давана на Франсоа Митеран (стр...),

(f) Индикација на псевдоним под кој се вршени биолошките тестови на Франсоа Митеран од страна на една приватна лабораторија. (стр...) и за честотата и природата на тие тестови (стр...),

(g) Опис на некои физички нарушувања што го погодиле Франсоа Митеран и индикација на лекот што му бил даден за да ги лекува и да го спречи нивното повторување. (стр...);

(h) Опис на нападите на анксиозност од кои страдал Франсоа Митеран (стр...),

(i) Опис на страничните дејства од медицинскиот третман на Франсоа Митеран (стр...);

(j) Информации за развојот на здравствената состојба на Франсоа Митеран и влијанието на тој развој врз неговото однесување. (стр...);

(к) Опис на околностите под кои некои здравствени извештаи за Франсоа Митеран биле составени. (стр...);

(л) Опис на други дејствија на лекарите околу Франсоа Митеран и борбите за превласт помеѓу различни членови на неговиот лекарски тим (стр...);

(м) Извештај за операцијата извршена врз Франсоа Митеран на 16-ти јули 1994 година (стр...);

(н) Опис на лекарскиот третман што Франсоа Митеран го добивал и медицинските испитувања на кои бил подложен кон крајот на 1994 год. (стр...);

...

Настаните опишани во горните пасуси од книгата *“Големата тајна“* останале познати на Клод Губле при вршењето на неговите професионални должности како лекар на Франсоа Митеран или членовите на неговиот личен персонал. Иако тие не однесуваат директно на медицинските факти, Клод Губле можел да стане свесен за нив само додека ја вршел својата работа, според тоа тие биле очигледно опфатени со обврската за лекарска тајна со која бил обврзан. Тие биле откриени незаконски, прво кога Клод Губле, сакајќи да и даде на јавноста хронолошки извештај за болеста на шефот на државата, контактирал со Мишел Гоно и го пишувал ракописот за книгата заедно со него. Последователно, кога ракописот бил поднесен на Оливие Орбан во ноември 1995 година во поглед на неговото објавување од страна на Едисон Плон, и на крајот кога книгата била пуштена во продажба неколку дена по смртта на Франсоа Митеран. Во текстот од задната страница, издавачот става нагласок на фактот дека само Клод Губле, преку неговата привилегирана положба во врска со шефот на државата, би можел да напише таков `запрепастувачки извештај`.

Ниту наводната желба на Клод Губле да ја реставрира вистината информирајќи ја јавноста за фактите што биле скриени од нив неколку години... ниту фактот дека додека Франсоа Митеран бил жив биле

објавувани некомплетни извештаи за неговото здравје, кои лекарот и покрај тоа се согласувал да ги потпише, не служат како оправдание за откритијата што се во прашање. Обврската на лекарска тајна е општа и апсолутна и не им дозволува на лекарите да се претвораат себеси во гарант на правилното функционирање на државните институции ниту во сведоци на историјата.

Понатаму, ништо не може да ги ослободи лекарите од нивната обврска да молчат, бидејќи обврската за професионална доверливост постои не само за да се заштитат интересите на тие што им се довериле, туку исто така и за да се гарантира угледот што лекарите мора да го уживаат кај сите луѓе на кои им треба лекарска помош.

Иако од еден лекар, чија компетентност или интегритет бил ставен во прашање, може да се бара да ја прекрши својата обврска на доверливост со цел да го докаже квалитетот на својот третман или на неговата добра намера, тоа подлежи на услов таквото откривање да биде ограничено на строгите барања на неговата одбрана во суд, и нема форма на намерно јавно соопштување информации како што е тоа во овој случај.

...

Сатисфакција

Специфичната цел на граѓанската одговорност е што е можно попрецизно да ја поврати рамнотежата што била нарушена со штетата и да ја поврати на оштетениот, по цена и на сметка на странката која е одговорна, положбата во која се наоѓал пред да се случи штетниот акт. Овој принцип значи дека, кога се дава сатисфакција за непарична штета, судовите можат не само да доделуваат отштета на оштетениот како надомест за претрпеното, туку исто така и да ја спречат секоја понатамошна штета наведувајќи елиминација на нејзината причина.

Кривичното дело сторено во однос на Митеранови и г-ѓа Пињео со откривање на своеволните прекршувања од страна на нивниот лекар на неопходната доверливост околу неговите односи и со Франсоа Митеран и со нив во текот на многу години, желбата на издавачот да привлече

внимание кон книгата на спектакуларен начин со брзање да ја отпечати и продаде веднаш по објавувањето на смртта на Франсоа Митеран (можноста за проста коинциденција на настаните не може да се смета сериозна), напредокот на соопштувањето извадоци од книгата во извесни делови од печатот поради очигледни рекламни причини, и значителниот тираж на книгата (40.000 примероци биле дистрибуирани и продадени од 17-ти јануари 1996 год.) го оправдуваат доделувањето на отштета на барателите како што е предвидено со оперативните одредби на оваа Пресуда... и продолжувањето на забраната да се дистрибуира книгата наредено од судијата за итни молби.

Во врска со тоа, ... забраната за дистрибуција на едно писание повлекува прекршување на човековите права ... (е), со обѕир кон принципите што ја уредуваат граѓанската одговорност, законски прифатливо средство за сатисфакција наменето да стави крај на повредата претрпена од оштетениот и да спречи повторување на штетата што неопходно би резултирало од продолжувањето на дистрибуцијата на писанието.

...

Спротивно на тоа што Клод Губле го сметал во своите поднесоци, времето кое поминало откако Франсоа Митеран починал не може да има влијание врз дефинитивното ставање крај на повредата која е забележана кога книгата била објавена и со давањето законска дистрибуција на една книга која говори дека е `сведоштво за историската вистина за двата мандата на претседателот, до која францускиот народ треба да има пристап `..., кога обвинетиот не е овластен да дава историска анализа на факти кои му станале познати додека вршел должности со кои бил обврзан на апсолутна доверливост.

Иако, наспроти забраните од 18-ти јануари и 13-ти март 1996 година со кои се забранува дистрибуција на книгата, информациите содржани во *“Големата тајна”* биле известени преку разни медиуми, ситуацијата која следела не може да ја спречи повредата или штетата што би резултирала за барателите од продолжувањето на дистрибуцијата на книгата, поточно во светлината која коментарите на лекарот ја фрлиле не

само врз односите со членовите на семејството со кое бил во тесен контакт, туку исто така и врз најинтимните реакции на Франсоа Митеран во однос на неговата болест.

Во поглед на местото што го зафаќаат горните пасуси од *“Големата тајна”*, кои откриваат факти опфатени од правилата за лекарска тајна, не може да се одвојат од остатокот во книгата без да ја лишат од нејзината основна содржина и да ја упропастат...”

12. По жалбата на Друштвото молител, д-р. Губле и г. Орбан, Апелациониот суд во Париз донел пресуда на 27-ми мај 1997 год. На г. Орбан му е разјаснето дека по тој основ производството и продажбата на *“Големата тајна”* не претставува одделна вина од онаа што може да се припише на Друштвото молител. Исто така е прогласена недозволива тужбата на семејството Митеран што е однесува до заштитата на приватниот живот на претседателот Митеран, посочувајќи дека во врска со „можноста некој да забрани било каква форма на откритие за (нивниот приватен живот), тоа важи само за живите”. Што се однесува до наводното нарушување на приватноста на самите Митеранови, Апелациониот суд забележа дека некои пасуси од книгата што е во прашање „повлекуваат нарушување на приватноста на Митеранови”, но сметаше дека таквите прекршувања не можеле, „иако тоа може е за жалење, да ја оправдаат, особено имајќи го предвид нивното спорадично појавување во книгата, забраната на објавувањето на книгата во целина“.

Како и да е, сметајќи дека Губле ја прекршил обврската за лекарска тајна што ја имал, Апелациониот суд му наредил него и на Друштвото молител заеднички и поединечно да платат отштета во износот што го одредил првостепениот суд, и ја

подржал Одлуката да продолжи забраната за дистрибуција на книгата. Пресудата од 27-ми мај 1997 година особено наведе :

“ ...

Прекршување на лекарската тајна

Во пресудата од 5-ти јули 1996 год. (на Кривичниот суд во Париз) која стана конечна и обврзна за граѓанските судови е утврдено, дека г. Губле ја прекршил обврската за лекарска тајност што ја имал.

По таа Одлука било забележано дека прекршувањето на професионалната тана било инкриминирано не само заради јавниот интерес, туку исто така и во интерес на приватни поединци, со цел да се гарантира безбедноста на доверливи информации кои се бара да бидат доверени на некои лица поради нивниот статус и професија. Обврската за лекарска тајна се заснова врз врската на доверба што е суштинска за давање медицински третман, каде пациентите се уверени дека сè што ќе му кажат на својот лекар или што тој ќе види, слушне или разбере, како лице на кое таквите информации мора да му се доверат, нема да биде откриено од негова страна.

Член 4, став 2 од Законот за лекарска етика предвидува лекарската тајна да опфаќа сè што забележал лекарот при вршење на својата професија, што значи, не само она што му било доверено туку исто така и она што го видел, слушнал или разбрал`.

Бидејќи г. Губле бил во друштво на г. Франсоа Митеран единствено поради својата позиција како негов лекар, сите информации што тој ги раскажува во книгата, што ги дознал или забележал додека ја вршел својата професија, се опфатени со обврската за лекарска тајна што ја имал тој во однос на својот пациент, иако тоа може исто така да претставува мешање во приватниот живот на пациентот или во сферата на интимноста.

Семејството Митеран од г. Франсоа Митеран го наследило правото да покрене постапка против жалителите. Иако “Големата тајна“ била објавена после смртта на Франсоа Митеран, треба да се забележи дека

книгата всушност била предмет на договор за објавување потпишан на 8-ми ноември 1995 година, пред неговата смрт.

Според тоа, Митеранови од починатиот го наследиле правото и да добијат сатисфакција за прекршувањето на лекарската тајна кое резултира од откривањето на доверливи информации на г. Гоно во мај и јуни 1995 година и на г. Орбан во ноември 1995 година, како што сметал Кривичниот суд, и да добијат надомест за последиците од одлуката донесена во ноември 1995 год. да ја објават книгата, и таа можност не е исклучена од Пресудата од 17 јули 1995 година и не е спротивна на принципот *res judicata* во врска со таа пресуда.

Сатисфакција

Користењето на слободата на изразување, принцип со уставен статус предвиден во член 10 од Конвенцијата... , носи со себе должности и одговорности, може да подлежи на такви формалности, услови, ограничувања или казни како што е пропишано со закон и се неопходни во едно демократско општество, на пример заштита на здравјето за заштита на угледот или правата на другите или за спречување да се откријат информации добиени во доверба.

Во овој случај забраната на книгата која се приговара е неопходна бидејќи е таа единственото средство за да се стави крај на претрпената штета и на кривичното дело кое што претставува...”

13. Во една пресуда од 14-ти декември 1999 година, Касациониот суд отфрли жалба во однос на точки од Законот од страна на Г. Орбан и Друштвото молител. Во одговор на нивниот основ за жалба заснован врз член 10 од Конвенцијата, се сметаше дека :

„... Апелациониот суд сметаше дека сите објавени информации биле добиени од г. Губле при извршувањето на неговите професионални должности како личен лекар на Франоса Митеран, така што тоа било опфатено од правилата на лекарската тајност, иако исто така би можело да претставува попречување на правото на почит на приватниот живот.

Откако забележа дека прекршувањето на лекарската тајна било утврдено од Кривичниот суд, Апелациониот суд, посочувајќи дека слободата на изразувањето би можело да подлежи на извесни ограничувања, особено за заштита на правата на другите, ја оправда својата одлука сметајќи, при користењето на својата ексклузивна надлежност, дека прекилот на дистрибуцијата на книгата бил единствено средство да се стави крај на кривичното дело и претрпената штета, а процената за тоа не подлежи на жалба...“

Како и да е, делумно дозволувајќи ја жалбата во однос на точките од Законот од страна на Митеранови, Касациониот суд ја укина и ја поништи пресудата од 27-ми мај 1997 година, во мерка што го ослободи г. Орбан и го врати случајот, во однос на таа точка, на друга катедра од Апелациониот суд во Париз. Исходот од тој аспект на постапката не беше наведен од странките.

14. Странките наведоа дека електронската верзија на текстот од *“Големата тајна“* е на располагање на Интернет. Тие не кажаа кој одлучил да го шири текстот во таква форма ниту пак датумот кога таа станала на располагање.

II. РЕЛЕВАНТНОТО ДОМАШНО ПРАВО

15. Обврската за лекарска тајна која што се наметнува на лекарите е предвидена со следните одредби од Законот за лекарска етика:

Член 4

„Должноста за професионална тајна, конституирана во интерес на пациентите, ќе важи за сите лекари согласно Законот.

Таквата доверливост ќе го опфаќа сето она што лекарот ќе го дознае додека ја врши својата професија, т.е., не само тоа што му е доверено туку исто така и тоа што го видел, слушал или разбрал“

Член 72

„Лекарите мора да осигурат дека лицата кои им помагаат во нивната работа се информирани за нивните обврски во однос на доверливоста и да им се повинуваат.

Тие мора да осигурат дека оние околу нив не ја прекршуваат доверливоста која што е поврзана со нивната професионална одговорност.“

Член 73

„Лекарите мораат да ги заштитат од било каква индискреција медицинските документи во врска со лицата кои тие ги лекувале или прегледувале, без оглед на содржината или формата на таквите документи.

Истото важи за сите медицински информации што тие може да ги поседуваат.

Кога го користат своето сопствено искуство или документи за цели на академско публикација или предавање, лекарите мора да обезбедат дека не смее да се идентификуваат поединци. Во спротивно, мора да се добие дозвола од засегнатите лица.”

16. Прекршувањето на професионалната доверливост е кривично дело согласно член 226-13 од Кривични Законик, што предвидува:

„Откривањето доверливи информации од страна на лица на кои им се доверени, било поради нивната позиција или професија било поради привремена функција или задача, се казнува со затвор од една година или парична казна од 15.000 евра.

Касациониот суд сметаше дека „она што Законот има намера е да ја гарантира“ безбедноста на доверливите информации кои поединци се бара да ги откријат на лица чија што позиција или професија го бара тоа заради општиот интерес на јавноста нимда им довери такви информации“ (Кривичниот Оддел на Касациониот суд (*Cass. crim.*), на 19-ти ноември 1985 година, Кривичен билтен (*Bull. crim.*) бр. 364). Касациониот суд понатаму сметаше дека „Обврската за професионална доверливост, како што е предвидена со член 266-13 од Кривичниот Законик со цел да ја обезбеди неопходната доверба во извесни професии или изведувањето на некои должности, е наметната на лекарите, освен ако Законот предвидува поинаку, како должност инхерентна на нивната позиција (и), подложно на оваа одредба е општа и апсолутна“ (*Cass. crim.*, 8-ми април 1998 год., *Bull. Crim.* бр. 138), и дека „никој нема право да ги ослободи од тоа“ (*Cass. crim.*, 5-ти јули 1985 год, *Bull. crim.* бр. 218). во случај кога тоа се однесува на адвокат, се смета дека „обврската за професионална доверливост, како што е предвидена со член 226– 13 од Кривичниот законик, се наметнува на адвокатите како должност инхерентна на нивната позиција, и дека) знаењето на други лица за фактите опфатени од правилото за доверливост не значи дека тие повеќе не се доверливи и тајни“ (*Cass. crim.* 16-ти мај 2000 год. *Bull. crim.* 192).

Член 226–14 од Кривичниот Законик (во својот диспозитив резултира од Законот бр. 2002-73 од 17-ти јануари 2002 год.) предвидува:

„Член 226-13 не важи во случаите кога законот бара или овластува откривање на доверливи информации. Ниту пак важи за:

(1) Лицата кои ги информираат судските, здравствените и управните органи за дејствија на лишување или злоставување, вклучително сексуален напад, за што тие дознале и што било извршено врз малолетно лице под 15 години возраст или лице неспособно да се заштити себеси поради својата возраст или психичка или ментална состојба.

(2) Лекарите кои, со согласност на жртвата, го известат јавниот обвинител за актите на злоставување што го забележале при вршењето на својата професија а што ги предизвикало да се сомневаат на полов напад од било каква природа што бил извршен,

(3) Здравствените или социјалните работници кои ќе го информираат префектот, или, во Париз, Комесарот на полиција, за опасност пред која се поставени тие или други лица што ги консултираат а за кои тие знаат дека поседуваат оружје или ја утврдиле нивната намера да го набават истото.

Не може да се преземаат дисциплински мерки против лекар кој пријавил акти на злоставување на релевантните органи согласно овој член.”

17. Касациониот суд сметаше дека иако професионалната тајна е стриктна обврска, таа не може да им забрани на лекарите кога некој пациент се обидел да ги вмеша во измама предизвикувајќи ги, со мамење, да издадат уверение со кое лажно потврдуваат постоење на болест или хендикеп, спротивно на потврдата дека дејствувале со добра намера давајќи докази во судска постапка за измама, во однос на средствата користени да се фалсификува нивниот преглед и да се попречи нивното осудување, на тој начин наведувајќи ги да издадат уверение (*Cass. crim.*, 20-ти декември 1967 год. *Bull. crim.*, бр. 338). Владата сепак посочи, дека тоа било можно само под услов таквото откривање да било ограничено од строгите барања на

одбраната на лекарот пред Судот и немале форма на намерно јавно откривање, тие во врска со тоа упатиле на Пресудата Вателет донесена од Кривичниот Оддел на Касациониот суд на 19-ти декември 1885 год. иако тие не ја презентирале ниту цитирале таа публикација. Првиот граѓански Оддел на Касациониот суд сметал дека „согласно член 901 од Граѓанскиот Законик (со кој лицата кои даваат донација...мора да бидат при чиста свест), што значи овластување во рамките на значењето на член 226-14 од Кривичниот Законик, лекарите се ослободуваат од нивната обврска да не откриваат факти што им станале познати при вршењето на нивната професија бидејќи целта на професионалната доверливост е да се заштитат непрофесионалците кои довериле такви факти на професионалец, тие можат да бидат откриени не само на непрофесионалец туку така и на лица со легитимен интерес да се обезбеди таа заштита“. Друштвото Молител презентираше пресуда од 22-ри мај 2002 година, во која Касациониот суд од тоа изведе заклучок дека парничните судови можат да пресудат дека некој вештак именуван во постапка за одредување и делба на имот треба да има пристап до медицинската документација на починатиот без да биде спречен по основ на лекарска тајна од страна на лекарот што ја поседува документацијата.

ЗАКОНОТ

I. НАВОДНАТА ПОВРЕДА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

18. Друштвото Молител тврдеше дека има повреда на неговото право на слобода на изразување. Поднесе барање за

одлука дека забраните на домашните судови му забраниле да ја дистрибуира книгата *“Големата тајна”* не се пропишани со Законот, дека не сакаат да постигнат легитимна цел и дека не се „неопходни за едно демократско општество“, понатаму приговараше за „претерано“ доделување отштета која исто така била наложена да се плати а била непропорционална со целта што се сака да се постигне. Се потпираше на член 10 од Конвенцијата, што предвидува:

“1. Секој има прво на слобода на изразувањето. Тоа прво ќе ја вклучува слободата на мислење и слободата да се примаат и даваат информации и идеи без попречување од јавен орган и без оглед на државните граници. Членот не може да ги спречува државите да бараат лиценци за радио, телевизиски или кинематографски претпријатија.

2. Користењето на тие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да подлежи на такви формалности, услови, ограничувања или казни што се пропишани со закон и се неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност територијалниот интегритет или јавната сигурност, за спречување на нереди или криминал, за заштита на здравјето или моралот, за заштита на угледот или правата на другите, за спречување на откривање информации добиени во доверба, или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.“

А .Дали постоело попречување

19. Судот забележува дека Француските судови му забраниле на Друштвото Молител, првобитно на привремена база, а подоцна перманентно, да продолжи да ја дистрибуира книгата што ја објавило и наредил да се плати отштета за сметка на објавувањето. Јасно е значи дека Друштвото Молител претрпело „попречување од страна на јавен орган“ при

користењето на право гарантирано со член 10 од Конвенцијата, и навистина, тоа не било спорно помеѓу двете странки. Во врска со тоа, судот наоѓа дека е неопходно да посочи дека издавачите, без оглед на тоа дали се поврзуваат себеси со содржината на своите публикации, играат целосна улога при користењето на слободата на изразувањето со тоа што ги снабдуваат авторите со медиум (види, помеѓу другите органи *mutatis mutandis*, *Шупек против Турција* бр. (1) (ГЦ), бр. 26682/95, ЕЦХР1999-IV , исто така види *Ц,С,У. против Турција*, број 27214/95, т. 27, 4-ти март 2003 год.).

20. Таквото попречување ќе ја повреди Конвенцијата ако не ги исполни барањата од став 2 на член 10. Затоа мора да се утврди дали тоа било „пропишано со Закон“, дали се сакало да се постигне една или повеќе легитимни цели предвидени со тој став и дали било „неопходно за едно демократско општество“ да ги постигне тие цели.

Б. Дали попречувањето било оправдано

1. „Пропишано со Закон“

(а) Поднесоците од странките

21. Друштвото Молител поднело, во суштина, дека попречувањето кое било обжалено не било „пропишано со закон“. Тоа аргументирало дека, согласно Законот како што истиот наведува, не е можно да се предвиди дали содржината на книгата ја прекршила лекарската тајна или дека наследниците на Франсоа Митеран имале право да покренат

парница против Друштвото пред граѓанските судови, со оглед дека книгата била објавена после неговата смрт.

Друштвото Молител поднесе, прво, дека иако лекарската тајна е неспорно заштитена со член 226-13 од Кривичниот законик и дека нејзиното прекршување е кривично дело, не е очигледно дека пациентите не се во можност да го ослободат својот лекаро од таа обврска. Според правното мислење, правилото за доверливост не може да се користи наспроти желбите или на пациентите, или во принцип, на нивните наследници (во врска со тоа упатува на една публикација од професор П. Кајсер, заштита на приватниот живот од страна правото, Економика, трето издание, став 214, и „конвергентни мислења“ на Г. Н.Ј. Мазен, *Газет ду Пале 1275 год*, стр. 468-74, и г. Р. Саватие, *Далоз 1957 год*, стр. 445-47). Претседателот Митеран официјално го ослободил д-р. Губле од неговата обврска замолувајќи го да ги објавува медицинските извештаи за не него со години, ја изразил желбата, поопшто, да ги објави сите работи поврзани со неговото здравје, и кога е запрашан од друг лекаро како да се известува за неговата болест, одговорил: „Правете како што сметате дека треба, објавете што сакате“ (тука, Друштвото Молител упатува на едно интервју со професорот Бернар Дебре објавено во јануари 1996 год. Од неделниот магазин *ВСД*). Лекарската тајна дури и не беше толку општа и апсолутна како што сметаше Владата. На пример, првиот граѓански оддел на Касациониот суд сметаше дека „согласно 901 од Кривичниот Законик (со кој `лицата што даваат донација... мора да бидат при чиста свест`), што значи овластување во рамките на значењето на член 226-14 од Кривичниот Законик, лекарите (биле ослободени од својата обврска да не откриваат факти што им станале познати при

вршењето на нивната професија“ (Пресудата од 22-ри мај 2002 год.).

Второ, Друштвото Молител аргументираше, дека судовите кои прифатиле дека лекарите кои се нападнати имале право да се бранат себе си, без разлика на должноста за лекарска тајна со која биле обврзани (*Cass. Crim.*, 20-ти декември 1967 год., *Bull. crim.* бр. 338), и, секако компетентноста и угледот на доктор Губле биле доведени во прашање од страна на медиумите (Друштвото Молител презентираше статија од 11-ти јануари 1996 год. издадена од *Le Monde* која известува за критиката од страна на братот на претседателот на лекувањето кое го добивал претседателот).

Трето, Друштвото Молител поднесе, дека што се однесува до жртвите на кривичното дело што починале пред самите да покренат постапка за отштета, нивното право да побаруваат штета која настанала по нивниот имот пред нивната смрт, минува на нивните наследници. Сепак, „многу е дискутабилно“ дека наследниците на пациентот имале право да покренат граѓанска парница за да се жалат на прекршување на лекарска тајна која настанало после смртта на пациентот. Во такви случаи, како и во случаите за приватност, правото да се покрене граѓанска парница, наспроти обвинението, престанува со смртта на односното лице кое самото имало прво да покрене постапка. Во овој случај спорната книга била објавена после смртта на Франсоа Митеран.

22. Владата го зазема спротивниот став. Тие сметаат дека Друштвото Молител не може да не било свесно, во поглед на обемните преседани во врска со лекарската тајна, правилата за лекарска етика и член 226-13 од Кривичниот Законик, дека книгата од д-р Губле, која го опишува меѓу другото, напредокот

на болеста од која страдал претседателот Митеран чиј лекар бил тој, лекувањето и операциите на кои бил подложен претседателот и неговите разговори со др. Губле и другите лекари, содржи откритија што се опфатени од прописите за лекарска тајна кои поради тоа можат да доведат до обвинение и покренување граѓанска постапка, вклучително од страна на наследниците на претседателот.

(б) Проценката на судот

23. Судот повторува дека една норма не може да се смета како „Закон“ во рамките на значењето на член 10 став 2 освен ако е формулирана со доволна прецизност за да му овозможи на еден граѓанин да го регулира своето однесување и тој мора да биде способен, ако има потреба со соодветен совет, да ги предвиди, до степен што е разумен во дадените околности, последиците што може да ги повлече дадено дејствие. Тие последици не треба да бидат предвидливи со апсолутна сигурност. Иако сигурноста е пожелна, таа може да повлече претерана ригидност а Законот мора да биде способен да држи чекор со променливите околности. Според тоа многу закони се неизбежно напишани со изрази кои во поголема или помала мера, се нејасни и чие толкување и примена е прашање на практиката (види, помеѓу другите авторитети, *Сандеј Тајмс против Велика Британија* (бр. 1), пресуда од 26-ти април 1979 година, Серија А бр. 30, стр. 31 т. 49, и *Хертел против Швајцарија*, пресуда од 25-ти август 1998 год, Извештаи од пресуди и одлуки 1998 г- VI, стр. 2325-26, т. 35).

Судот забележува дека член 4 од Законот за лекарска етика предвидува дека обврската за професионална тајна со која се обврзани лекарите „утврдена во интерес на пациентите, важи за

сите лекари согласно Законот“ и опфаќа „се што лекарите дознале при вршењето на својата професија, што значи не само тоа што им било доделено туку и тоа што го виделе, слушнале или разбрале“. Прекршувањето на професионалната тајна е кривично дело казниво според член 226-13 од Кривичниот законик. Касациониот суд сметаше дека „тоа што Законот имал намера да ја гарантира сигурноста на доверливите информации кои се бара да бидат откриени од страна на поединци на лица чија позиција или професија го прави тоа да биде неопходно заради општ јавен интерес, да им се доверат таквите информации ним“ (*Cass. crim.*, 19-ти ноември 1985 год, *Bull. crim.* бр. 364). Според тоа, согласно како гласи во Законот, Друштвото Молител можело несомнено да предвиди дека со објавувањето на книгата од поранешниот личен лекар на претседателот Митеран, која меѓу другото го опишува напредокот на неговата болест и содржи информации за медицинскиот третман и операциите на кои бил подложен, како и неговите разговори со лекарите, било објавување на откритија што најверојатно се опфатени од правилата за лекарска етика.

24. Судот понатаму забележува дека француското право наметнува на лекарите стриктна обврска за професионална тајна, освен во исклучителни случаи пропишани со Закон, и мора самите да бидат исцрпно толкувани. Тоа е очигледно од член 226–14 од Кривичниот Законик, што предвидува: „Член 226-13 не важи во случаите кога Законот бара или овластува откривање доверливи информации.“ Сепак, Законот не предвидува дека еден лекар може да биде ослободен од обврската за доверливост од страна на пациент или, општо кажано, од „легитимен интерес“. Касациониот суд понатаму сметаше дека „обврската за професионална тајна, предвидена

со член 226–13 од Кривичниот Законик со цел да осигури неопходна доверба при вршењето на извесни професии или вршењето на извесни должности, е наметнато на лекарите, освен ако Законот предвидува поинаку, како должност инхерентна на нивна позиција (и), подложно само на ова *proviso*, е општа и апсолутна“ (*Cass. crim.*, 8-ми април 1998, *Bull. crim.*, бр. 138) и дека „никој нема право да го ослободи од тоа“ (*Cass. crim.*, 5-ти јули 1885 година, *Bull. crim.* бр. 218).

Друштвото Молител не може да се потпре на пресудата од Кривичниот оддел о Касациониот суд од 20-ти декември 1967 год. ниту на пресудата од првиот граѓански оддел на Касациониот суд од 22-ри мај 2002 година за да аргументира дека како што стои во Законот, важи дека за фактите во овој случај, не можело да се предвиди во однос на ефектот од тоа во овој поглед. Двете пресуди кои се во прашање се однесуваат на околности што немаат врска со тие од овој случај (види т. 20 погоре, од каде јасно може да се видат разликите).

25. Понатаму, согласно Францускиот закон прекршувањето на лекарската тајна не само што претставува кривично дело согласно Кривичниот закон и Законот за лекарска етика, туку тоа исто така покренува граѓанска одговорност за небрежност врз основа на член 1382 од Граѓанскиот законик, со кој “ Секој акт што предизвикува штета на друг што ќе го стори лице преку чија грешка била предизвикана штетата ќе биде одговорно за репарација“. Кога настанала штета додека оштетениот сеуште бил жив, но починал пред покренувањето на постапката за штета, правото да покрената таква постапка, кое што влегува во имотот на оштетениот пред неговата смрт, минува на неговите наследници, кои според тоа може да покренат постапка во име на починатиот (Касациониот суд, Заедничка катедра 30-ти

април 1976 год. *Bull. crim.* 135). Од образложението на Пресудата од 27-ми мај 1997 год. изгледа дека Апелациониот суд во Париз го применил овој принцип сметајќи дека наследниците на Франсоа Митеран имале право на надомест поради ефектите од објавувањето на книгата, а одлука да се објави била донесена на 8-ми ноември 1995 година, датумот на Договорот за објавување, што значи пред смртта на претседателот.

26. Последно, согласно првиот став од член 809 од новиот Закон за граѓанска постапка, судијата за итни молби „може во секое време, дури и во случај на сериозен спор,...такви мерки за да се зачува или обнови сегашната позиција поради потребата или да се спречи еминентна штета ,или да се стави крај на очигледно незаконско нарушување“.

27. Накратко, Друштвото Молител не може да смета дека не било во можност да ги предвиди „до разумна мерка“ веројатните законски последици од објавувањето на *“Големата тајна“*, вклучително прашањето за граѓанската одговорност и можноста од издавање забрана. Затоа Судот заклучува дека попречувањето кое е во прашање било „пропишано со Закон“ во рамките на значењето на вториот став од член 10 на Конвенцијата.

2. Легитимната цел

(а) Поднесоците од странките

28. Друштвото Молител поднесе дека попречувањето што е во прашање немало „легитимна цел“, прво, целта во врска со „социјалната функција“ на лекарската тајна не може да оправда пресуда во корист на наследниците на некое лице, и второ,

заштитата на приватните интереси на Франсоа Митеран не може да биде поуздана бидејќи правото да покрене граѓанска постапка престанало со неговата смрт.

29. Владата повторно го зазема спротивното гледиште. Тие аргументираа дека преземените мерки имале намера да ја осигурат лекарската тајна и така да „го заштитат угледот или правата на другите“ и да спречат „откривање на информации добиени во доверба“. Владата посочи дека правилото за лекарска тајна е засновано врз интересите на пациентите, кои треба да бидат во можност да се доверат на лекарите без никакво претеснување и треба да бидат заштитени од откривање на информации во врска со нивната сфера на интимност и приватен живот. Така што следи дека правилото е наменето за да се заштити општиот интерес на општеството за заштита на доверливиот однос кој е во основа на практикувањето на лекарската професија.

(б) Проценката на Судот

30. Судот забележува дека одлуките да се продолжи со забраната за дистрибуција на *“Големата тајна”* и да се нареди на Друштвото Молител да плати отштета биле донесени од граѓанските судови после парница во поглед на непаричната штета претрпена од Франсоа Митеран и неговите наследници, по основ на тоа што со содржината на книгата се прекршува лекарската тајна. Поранешната забрана од страна на судијата за итни молби, сепак била временна мерка која имала за цел да стави крај на повредата причинета на тој начин, што во тоа време се сметало дека е „очигледно незаконска“.

Очигледно е и од образложенијата на пресудите на домашните судови, особено на Пресудата на Апелациониот суд

од 27-ми мај 1997 година, и од поднесоците на Владата до Судот дека судските органи ги засновале своите одлуки врз комбинација на две од „легитимните цели“ наведени во став 2 од член 10 на Конвенцијата, имено „спречување на откривање информации добиени во доверба“ (информации опфатени од националното законодавство по правилата на лекарска тајна) и заштитување на „правата на другите“ (на претседателот, на неговата вдовица и деца, на кои тие минале со неговата смрт.

Не е на Судот да определи дали граѓанската одговорност која настанала на сметеа на прекршувањето на лекарската тајна потпаѓа, во апстрактна смисла, под првата од легитимните цели, под втората или под двете наеднаш. Доволно е да се забележи дека во овој случај мерките кои се обжалени, имено привремената забрана и Одлуката по главните точки да се одржи забраната во сила, имале намера да ја заштитат честа на покојниот претседател, неговиот углед и приватност, и дека проценката на националните судови дека тие „права на другите“ преминале врз неговото семејство со самата негова смрт не изгледаат во никој случај неразумни или своеволни. Дури може да се каже дека точно поради тоа што многу од информациите откриени во книгата биле класифицирани според законот како тајни и поради тоа биле *a foritori* добиени во доверба, тоа можело во практична смисла да ги повреди правата на другите, чија заштита се смета легитимна со став 2 од член 10.

Според тоа, со попречувањето што е во прашање се сакало да се постигне барем една од (легитимните цели) пропишани во вториот став од член 10 на Конвенцијата.

3. „Неопходно за едно демократско општество“

(а) Поднесоците од странките*(i) Владата*

31. Според поднесоците на Владата обжаленото попречување било „неопходно во едно демократско општество“. Тие сметале дека домашните судови правилно ги одмериле интересите кои се во влог: од една страна, правото да се даваат и примаат информации за предмети од јавен интерес, и од друга страна, прекршување на лекарската тајна, принцип што исто така служи на јавниот интерес. Судовите согласно тоа забележале дека книгата го содржела следното: Многу детални информации од стриктна медицинска природа во врска со симптомите на болеста на Франсоа Митеран, извештај од медицинските испитувања на кои тој бил подложен и нивниот резултат и честота, опис на протокол на лекување и начин на кој се давала терапијата, индикации за лековите што се користеле, опис за физичките нарушувања и страничните дејствија од лекувањето, извештај за една операција, извештај од разговорите помеѓу д-р Губле и неговиот пациент, опис на операциите, консултациите и третманот вршен од други лекари, опис на околностите под кои некои медицински извештаи во врска со Франсоа Митеран биле пишувани, и информации за приватниот живот на неговата жена и деца Судовите исто така нагласиле дека, дури и кога настаните набројани во книгата немале директна врска со медицинските факти, тие биле опфатени од правилата за лекарска тајна со тоа што тие можеле да му станат познати на д-р Губле при вршењето на неговата професија.

Владата посочи дека во пресудата од 5-ти јули 1996 година, Кривичниот суд во Париз го нашол д-р Губле виновен за

прекршување на професионална тајна, а г. Гоно и г. Орбан, законскиот претставник на Друштвото Молител, виновни за помагање и поттикнување на истото кривично дело. Таа пресуда станала конечна во отсуство на жалба, и е обврзна за граѓанските судови.

Според поднесокот на Владата, Друштвото Молител знаело дека Договорот за објавување бил потпишан и дека ракописот во главно содржел информации добиени согласно правилата за лекарска тајна. Затоа не може да тврдат дека тие имале добра намера.

32. Владата наведе дека тие ја сфатиле важноста на јавната дебата за правото на електоратот да добива информации за физичките и интелектуалните способности на своите водачи. Тие сепак сметале дека таквата расправа не го оправдува објавувањето на една книга која во суштина ги опишува фазите на болеста на претседателот Митеран, третманот што го добивал и односот на неговите роднини, особено што таа била објавена по смртта на претседателот, факт кој, според поднесокот на Владата, му дал на прашањето помалку „притисок“.

33. Владата додаде дека бидејќи лекарската тајна нема за цел само да ги заштити поединечните интереси на пациентот туку исто така и општиот интерес на општеството, таа е општа и апсолутна обврска и самите пациенти не може да го ослободат својот лекар од неа. Друштвото Молител поради тоа нема право да аргументира дека Франсоа Митеран се откажал од барањето за лекарска тајна.

34. Владата призна дека медиумите откриле, уште пред книгата да биде објавена, дека Франсоа Митеран умрел од рак од кој страдал уште од 1981 година. Како и да е, тоа на никаков

начин не го менува фактот дека книгата открива медицински информации од значително попрецизна природа, што му станале познати на д-р. Губле единствено преку вршењето на неговата работа. Фактот дека книгата била раширена на Интернет не се одразува врз законитоста на информациите што ги содржи. Нејзиното ширење во таа форма било можно како резултат на тоа што била во продажба еден ден, и бидејќи повеќето сајтови била хостирани од странски сервери, било невозможно француските органите да „покренат судска постапка“.

35. На крајот, Владата поднесе дека мерките преземани од домашните судови биле „пропорционални со целите што се сакало да се постигнат“. Тие посочиле дека забраната не го заседала самото објавување на книгата, туку нејзиното продолжително дистрибуирање. Од друга страна, таа мерка имала намера да даде сатисфакција за штетата предизвикана од прекршувањето на лекарската тајна, и од друга страна, кривичното осудување во случајот на Друштвото Молител за помагање и поттикнување за прекршување на лекарска тајна било обврзно за граѓанските судови при нивната проценка на прашањето на небрежност. Според поднесокот на Владата, во поглед на просторот што го заземале, пасусите што откривале факти опфатени од правилата за лекарска тајна не можеле да бидат одделени од остатокот на книгата без таа да се лиши од нејзината основна содржина и со тоа да се упропасти, забраната на продолжителното дистрибуирање на книгата во целина поради тоа било само средство да запре оштетувањето. Во дополние, посебните околности забележани од домашните судови ги оправдале износите за штети доделени на наследниците на Франсоа Митеран. Големината на тие износи

во секој случај треба да се гледа релативно, со тоа што Друштвото Молител направило значителен профит од продажбата на 40.000 примероци од книгата, а им било наредено да платат штети заеднички и поединечно со д-р. Губле, па со тоа всушност требале да платат само 50% од износот.

(ii) Друштвото Молител

36. Друштвото Молител напротив поднело дека спорното попречување не било „неопходно за едно демократско општество“. Тоа прво посочило дека книгата за која се приговара покренала прашања од јавен интерес, и придонела и за правото на граѓаните, кон кои претседателот Митеран доброволно превземал должност за „медицинска транспарентност“, за се добиваат информации за „Државната лага“, и за поопшта расправа за здравјето на водачите. Големината на откритијата од книгата не ја намалува нејзината вредност, Друштвото молител во врска со тоа поднесе дека д-р. Губле и неговиот издавач биле тие што требало да одлучат кои информации да се дадат на јавноста за здравјето на претседателот (тука упатува на *Фресоз и Руар против Франција* (ГЦ, бр. 29183/95, ЕЦХР 1999-1). Понатаму аргументира дека расправата не правела помал притисок по смртта на претседателот Франсоа Митеран, секако многу јавни личности продолжиле да зборуваат за таа работа долго откако книгата била објавена. Второ, Друштвото Молител поднело дека информациите во книгата веќе биле многу раширени: имало „објавување однапред“ на извадоци во изданието од 16-ти јануари 1996 год. на списанието *Пари Мач* што се продаде во милион примероци, 40.000 примероци од книгата биле продадени пред судија за итни

молби да нареди прекин на нејзиното дистрибуирање, и до 13-ти март 1996 година, кога Апелациониот суд одлучил да се задржи забраната, книгата била раширена на Интернет и била предмет на значителни коментари во медиумите. Потпирајќи се врз *Веренигинг Веекблад Блуф! против Холандија* (Пресуда од 9-ти февруари 1995 год., Серија А бр. 306-А), па заклучува дека забраната за дистрибуција на книгата не е оправдана.

37. Според поднесокот на Друштвото Молител спорното попречување во секој случај било непропорционално бидејќи претставувало општа и апсолутна забрана за објавување, без ограничување на кој рок, понатаму бил доделен огромен износ на отштета, со цел не да се обезбеди сатисфакција за кривичното дело против јавниот интерес (таква сатисфакција била доделена со пресудата на Кривичниот суд од 5-ти јули 1996 год.) туку за заштита на приватните интереси на „роднините на оштетениот“. Друштвото Молител посочува особено дека, спротивно на ставот на Владата, граѓанските судови не биле обврзани од кривичното осудување на неговиот генерален директор за помагање и поттикнување да се прекрши лекарска тајна. Од граѓанските судови се барало да разгледуваат само приватни интереси, нивна единствена задача била да ја проценат и поправат штетата што ја претрпел Франсоа Митеран до датумот на неговата смрт како резултат на нарушување на неговата приватност со прекршување на лекарската тајна. Правото на едно лице да поведе судска постапка во случај на такво попречување престанало со неговата смрт, таквиот различен третман на правото да се примаат и даваат информации според тоа дали нарушувањето на приватноста на починатиот настанало со посредство на прекршување на лекарска тајна или не, не било засновано врз

никаков „објективен основ“ во рамките на *Ду Руа и Малорие против Франција* (број 2. 34.000/96, ЕЦХР 2000-Х). Друштвото Молител сметал дека е „многу извртено“ Владата да аргументира дека една бланко забрана за дистрибуција е оправдана поради фактот на едноставното отстранување на пасусите што ја прекршувале лекарската тајна, а всушност би ја лишиле книгата од нејзината основна содржина и би ја упропастиле. Таквиот аргумент довел до оправдување на целокупна цензура на едно писание со фактот дека делумната цензура го прекршувала правото на авторот согласно Законот за интелектуална сопственост за да не се упропасти неговото дело. На крајот, Друштвото Молител посочило дека граѓанските судови им доделиле на наследниците на Франсоа Митеран 340.000 ФРФ отштета, екстремно голем износ од гледиште дека тие не претрпеле директна штета и дека била издадена временна забрана да се дистрибуира книгата.

(б) Проценката на Судот

(i) Општите принципи

38. Судот прво би ги повторил основните принципи утврдени од прецедентно право во однос на член 10 (види, помеѓу другите авторитети, *Сандеј Тајмс* (бр. 1), наведена погоре, стр. 1.40-41, т. 65 и *Асоцијацијата Екин против Франција*, број 39288/98, т. 56, ECHR 2001-VIII).

Слободата на изразувањето претставува една од суштинските основи на едно демократско општество и еден од основните услови за неговиот напредок и за самоостваравањето на секој поединец. Подложно на став 2, применлива е не само на „информациите“ или „идеите“ што

поволно се сметаат како ненавредливи или како индиферентно нешто, туку исто така и на оние што навредуваат, шокираат или вознемируваат. Такви се барањата на плурализмот, толеранцијата и слободоумието без кои не постои „демократско општество“. Како што предвидува член 10, таа слобода подлежи на исклучоци, што секако мора да се толкува стриктно а потребата за било какви ограничувања мора да биде утврдена уверливо.

Придавката “неопходно”, во рамките на значењето на член 10 став 2, имплицира постоење на неодложна општествена потреба“. Државите договорнички имаат извесен праг на проценка кога оценуваат дали постои таква потреба, но тоа одира под рака со европскиот надзор, кој што ги опфаќа и законодавството и одлуките што се применуваат, дури и оние донесени од независен суд. Затоа судот има овластување да донесе конечна пресуда за тоа дали „ограничувањето“ може да се усклади со слободата на изразувањето како што е таа заштитена со член 10.

Задачата на Судот, при вршењето на својата надзорна надлежност, не е да го земе местото на надлежните национални судови туку повеќе да ги разгледува одлуките што ги донеле при вршењето на нивното овластување за проценка согласно член 10. Тоа не значи дека надзорот е ограничен на уверување дали тужената држава го користела своето дискреционо право разумно, внимателно или со добра намера. Она што Судот треба да стори е да го погледне обжаленото попречување во светлината на случајот како целина, да одреди дали тоа било „пропорционално со легитимната цел што се сака да се постигне“ и дали причините наведени од националните органи за да се оправда се „релевантни и доволни“.

Член 10 не забранува претходни повлекувања на објавувањето или забрана за дистрибуција како таква, но сепак, опасностите што ограничувањета од тој вид ги предизвикуваат за едно демократско општество се такви што тие повикуваат на највнимателна испитување од страна на Судот што ќе ги применува при испитувањето на овој случај.

39. Судот исто така го повторува нагласувањето дека суштинската улога што ја игра печатот во едно демократско општество. Особено, тој сметаше дека иако печатот не смее да пречекори извесни граници, на пример во поглед на правата на другите, негова должност е сепак да дава, информации и идеи за сите работи од јавен интерес на начин конзистентен со своите обврски и одговорности. Не само што има задача да дава такви информации и идеи: јавноста исто така има прво да ги прима (види, меѓу многу други авторитети, *Бладет Тромсон и Тенсаат против Норвешка* (ГЦ), број 21980/93, под т. 59 и 62, ЕТХР 1999-III, и *Коломбани и други против Франција*, број 51279/99, т. 55, ЕЦХР 2002-V. Националниот праг на проценка е стеснет од интересите на демократското општество да се овозможи на печатот да ја врши својата витална улога на „куче чувар на јавноста“ (види на пример, *Бладет Тромсо и Стенсаас*, наведени погоре, т. 59).

Тие принципи важат за објавувањето книги или писанија различни од оние што треба да се објават, или биле објавени, во периодичниот печат (види, особено, *Ц.С.У. против Турција*, наведена погоре, т. 42), онолку колку што тие се однесуваат на работи од јавен интерес.

(ii) *Примената на овој случај*

40. Помеѓу мерките превземени во овој случај, француските граѓански судови забранија на Друштвото Молител, првобитно на привремена база а потоа перманентно, да продолжи да ја дистрибуира *“Големата тајна“*. Книгата, од г. Гоно, новинар, и др. Губле, личен лекар на претседателот Митеран, дава извештај за односите помеѓу др. Губле и претседателот во текот на многу години опишувајќи како првиот организирал лекарски тим за да се грижи за вториот, кој добил дијагноза рак во 1981 година, неколку месеци откако бил избран за претседател на Франција. Поточно таа ги опишува тешкотиите на д-р Губле со кои се среќавал обидувајќи се да ја сокрие болеста, со тоа што претседателот Митеран се нафатил да издава извештај за своето здравје секој шест месеци.

Судот смета дека книгата била издадена во контекстот на широка дебата во Франција за еден предмет од јавен интерес, поточно за правото на јавноста да биде информирана за секоја сериозна болест од која страда шефот на Државата, и прашањето дали некој што знаел дека има болест одговара за да ја држи највисоката национална функција. Понатаму, тајноста која претседателот Митеран ја наметнал според книгата, во однос на својата состојба и нејзиниот развој од моментот кога се разболел па најмалку до точката кога јавноста била информирана (повеќе од 10 години потоа), го подигнала прашањето на јавниот интерес за транспарентноста во политичкиот живот.

Бидејќи слободата на печатот со тоа била во влог, француските органи имале само ограничен праг на проценка да одлучат дали постоела „неодложна општествена потреба“ за да се преземат мерките што се во прашање против Друштвото

Молител. Судот значи морал да одреди дали постоела таква потреба.

41. Што се вели, судот смета дека треба да се направи дистинкција помеѓу привремената забрана и мерките преземени во главната постапка. Тој повторува во врска со тоа дека потребата да се попречи слободата на изразувањето може да биде од почеток присутна, но сепак понатаму да престане да постои (види, по оваа точка, *Опсервер и Гардијан против Велика Британија*, 26-ти ноември 1991 год, серија А број 216).

(α) Привремената наредба

42. На итната молба поднесена на 17-ти јануари 1996 година од страна на наследниците на претседателот Митеран, кои особено се жалеа на прекршувањето на лекарската тајна, претседателот на Врховниот суд во Париз издаде привремена забрана за продолжувањето на дистрибуцијата на книгата *“Големата тајна”* од страна на Друштвото молител и д-р Губле. Забраната беше поддржана од Апелациониот суд во Париз со Пресудата од 13-ти март 1996 год. со која на барателите им беше даден еден месец да поднесат молба до надлежниот суд за да се испитаат главните точки, а во спротивно мерката ќе престане да биде во сила со истекот на тој период.

За да се оправда таа временна забрана, Апелациониот суд, по идентификувањето на бројни пасуси од *“Големата тајна”*, ги наброја фактите „очигледно“ опфатени од правилата за лекарска тајна“, забележувајќи дека откривањето на такви факти преку дистрибуцијата на книгата било “очигледно незаконско“ и предизвикало прекршување на правата на наследниците на претседателот Митеран во рамките на значењето на член 809 од Новиот закон за граѓанска постапка. Судот исто така бил

внимателен и посочил дека забраната на дистрибуцијата на книгата е вонредна мерка чие важење треба да биде временски ограничено.

43. Судот смета дека според околностите на случајот тие причини биле “релевантни и доволни“. Тој забележува дека судијката за итни молби донела одлука на 18-ти јануари 1995 год., на денот по објавувањето на “*Големата тајна*“, што се случило едвај десет дена по смртта на претседателот Митеран. Јасно е дека дистрибуцијата на книгата толку брзо после смртта на претседателот која прикажува дека тој свесно го лажел францускиот народ во врска со постоењето и времетраењето на неговата болест, како што Апелациониот суд во Париз детално наведува во Пресудата од 13-ти март 1996 год., претставува прекршување на лекарска тајна *prima facie*, само би ја интензивирала жалоста на наследниците на претседателот поради неговата неодамнешна и за нив болна смрт. Понатаму, смртта на претседателот, после долгата борба со неговата болест и тоа само неколку месеци откако ја напуштил функцијата, сигурно покренала силни емоции помеѓу политичарите и јавноста, така што штетата предизвикана од книгата по угледот на починатиот била особено сериозна во тие околности. Судот понатаму забележува дека времената забрана не го прејудицирала исходот на последователниот спор помеѓу странките во однос на главните точки. Особено, бидејќи забраната била заснована врз “очигледно незаконско прекршување“, од судијата за итни молби, како и Апелациониот суд кога ја разгледувал забраната не се барало да стапи во дискусија за правно деликатното прашање дали правото да се покрене постапка во врска со забраната на откривање информации било само на живите. На молба од вдовицата и

децата на претседателот, кој починал неколку дена претходно, судијата за итни молби, во овој контекст на жалост, требало да нареди мерка која изгледало дека ќе стави крај на прекршувањето. Што се однесува до датумот на кој била издадена забраната и нејзината привремена природа, прекилот на дистрибуцијата на книгата која е во прашање до времето кое релевантните судови го наредиле и дали тоа било компатибилно со лекарската тајна и правата на другите, тој бил оправдан поради легитимна цел или цели што се сакало да се постигнат.

Судот исто така смета дека попречувањето било „пропорционално“ со таа цел или тие цели, бидејќи Апелациониот суд бил внимателен, при поддржувањето на забраната издадена од судијата за итни молби, да се стави разумен рок на истата, поточно наведувајќи дека ќе престане да биде во сила ако не се поднесе молба за одлука по главните точки во рок од еден месец.

44. Накратко, Судот смета дека во околностите на случајот, времената забрана од судијата за итни молби со која се прекинала дистрибуцијата на *“Големата тајна”* може да се смета дека била „неопходна за едно демократско општество“ заради заштита на правата на претседателот Митеран и неговите наследници. Според тоа, немало никаква повреда на член 10 од Конвенцијата во тој поглед.

(β) Мерките наложени во главната постапка

45. Во пресудата од 23-ти октомври 1996 год., Врховниот суд во Париз наредил на Друштвото молител да плати отштета на вдовицата и децата на Франсоа Митеран и ја продолжил забраната за дистрибуција на *“Големата тајна”*. Пресудата била поддржана во тој поглед од страна на Апелациониот суд во

Париз на 27-ми мај 1997 год., а Касациониот суд ја отфрлил жалбата во однос на точките од законот наспроти пресудата на Апелациониот суд (види т. 16 погоре).

Тие мерки биле преземени со цел да се даде сатисфакција за штетата предизвикана на Франсоа Митеран и неговите наследници поради прекршувањето на обврската на лекарска тајна што ја имал д-р Губле во врска со него, која поточно резултирала од објавените информации во “Големата тајна”. Друштвото молител имало граѓанска а не кривична одговорност во резултат на објавувањето на книгата.

Судот забележува дека мерките што се во прашање по дефиниција не биле повеќе времени по природа и дека нивната важност не е временски ограничена.

46. Повторува дека додека, со тоа што им обезбедиле медиумна авторите, издавачите учествувале во користењето на слободата на изразувањето, што значи дека тие посредно подлежат на „должностите и одговорностите“ што авторите ги презеле кога го рашириле своето писание (види, *mutatis mutandis*, Шурек (бр. 1), наведена погоре, т. 63).

Според тоа, мерките со кои Друштвото молител се подвргнало на граѓанска одговорност поради објавувањето на “Големата тајна” и му било наложено да плати отштета, не се толку некомпатибилни со барањата од член 10 на Конвенцијата.

Тие исто така биле засновани врз релевантните и доволни причини за овој случај. Во врска со тоа, судот е задоволен од разгледувањето и образложението што ги поттикнало граѓанските судови да сметаат дека содржината на “Големата тајна” била некомпатибилна со обврската на лекарска тајна наметната на д-р Губле согласно домашното право. Особено упатува на претерано минуциозната анализа на книгата во врска

со барањата за доверливост од страна на Врховниот суд на Париз во неговата Пресуда од 23-ти октомври 1996 год. (види т. 14 погоре). Исто така упатува на Пресудата на Апелациониот суд во Париз од 27-ми мај 1997 год. каде се наведува дека „бидејќи г. Губле бил во друштво на г. Франсоа Митеран единствено заради својата позиција како негов лекар, сите информации што ги набројува во неговата книга, што ги дознал и забележал додека ја вршел својата работа, се опфатени од обврската на лекарска тајност што ја имал наспроти својот пациент“.

47. Судот сепак дошол до заклучок дека, дури иако продолжила забраната за дистрибуција на *“Големата тајна”* врз основа на релевантни и доволни причини, таа веќе не претставува „неодложна општествена потреба“ и поради тоа не е пропорционална со целите што се сака да се постигнат.

48. Според Пресудата од 23-ти октомври 1996 год., одлуката да се одржува неограничена забраната за дистрибуција имала намера да „стави крај на повредата што ја трпат оштетените и да се спречи повторување на истата што неопходно би резултирало од продолжувањето на дистрибуцијата на тоа писание“. Судот сметаше дека времето изминато од смртта на Франсоа Митеран не може да се одрази врз „дефинитивното ставање крај на прекршувањето забележано кога книгата била објавена и со тоа што нејзината дистрибуција ќе се направи законска“, а фактот што информациите содржани во *“Големата тајна”* биле откриени од медиумите не „можел да ја спречи повредата и штетата што би резултирала за барателите од продолжувањето на дистрибуцијата на книгата“. Судот додаде дека единствено средство за да се постигне тоа било да се забрани книгата, посочи дека во врска со тоа „во поглед на

просторот што го заземаат, горните пасуси од *“Големата тајна”* што откриваат факти опфатени со правилата за лекарска тајна, не може да се одвојат од остатокот на книгата без таа да се лиши од својата основна содржина и со тоа да се упропасти“.

49. Судот не е убеден од тоа образложение. Забележува дека до 23-ти октомври 1996 год., кога Врховниот суд во Париз ја донел Пресудата, Франсоа Митеран бил мртов веќе девет месеци и половина. Јасно е дека контекстот веќе не бил истиот како на 18-ти јануари 1996 год. кога судијата за итни молби издал временна мерка за забрана на дистрибуцијата на *“Големата тајна”*. Судијата издал забрана дента по објавувањето на книгата, што се случило едвај десет дена по смртта на претседателот Митеран: како што Судот веќе сметаше, дистрибуцијата на книгата толку брзо по смртта на претседателот можела само да ги интензивира легитимните емоции на роднините на починатиот, кои ги наследиле правата што тој ги имал (види т. 47 погоре). Според мислењето на Судот, како што минувало повеќе време од смртта на претседателот, тој фактор станувал сè помалку важен. Слично на тоа, колку повеќе време минувало, толку јавниот интерес за дискусијата на историјата на двата мандата на претседателот Митеран ги преовладувале барањата за заштита на правата на претседателот во поглед на лекарската тајна. Тоа сигурно не значи дека Судот смета дека барањата за историска дебата може да ги ослободат лекарите од нивната обврска на лекарска тајна, што согласно францускиот закон е општа и апсолутна, освен во стриктно исклучителни случаи предвидени со закон. Како и да е, штом должноста за доверливост била прекршена, покренувајќи кривични (и дисциплински) санкции против одговорното лице, минувањето на времето мора да се земе

предвид при проценувањето на такви сериозни мерки како што е забрана на книга, мерка која во овој случај исто така е општа и апсолутна и била компатибилна со слободата на изразувањето.

Понатаму, до времето кога граѓанските судови одлучиле по главните точки, не само што околу 40.000 примероци од книгата веќе биле продадени, туку исто така биле раширени на Интернет и биле подложени на значителни коментари во медиумите. Според тоа, до таа фаза информациите од книгата во голема мерка практично веќе не биле доверливи. Следствено, чувањето лекарска тајна веќе не можело да преовладува (види, *mutatis mutandis*, Вебер против Швајцарија, Пресуда од 22-ри мај 1990 год., Серија А бр. 177, стр. 23, т. 51; Опсервер и Гардијан, наведена погоре, стр. 33, т. 66 и др.; Веренигинг Веекблад Блуф!, наведена погоре, стр. 20, т. 41; и Фресоз и Руар, наведена погоре, т. 53).

50. Мерката изгледа уште помалку пропорционална на „леgitимната цел“ што се сака да се постигне, имено заштитата на правата на Франсоа Митеран и неговите наследници, со тоа што била наметната во дополние на наредба што барала од Друштвото молител да плати отштета на наследниците на претседателот.

51. Како заклучок, на 23-ти октомври 1996 год., кога Врховниот суд во Париз донел пресуда по главните точки, немало веќе „неодложна општествена потреба“ што би го оправдала продолжувањето на забраната за дистрибуција на „Големата тајна“. Значи, од тој датум натаму постоела повреда на член 10 од Конвенцијата.

52. Друштвото молител поднело дека имало понатамошно прекршување на неговото право на слобода на изразувањето во тоа што му било наредено, заеднички и поединечно со д-р Губле

да плати „прекумерен“ износ за отштета на г-ѓа Митеран и тројцата други баратели.

53. Имајќи обѕир кон заклучокот што го донел (види т. 55 погоре), Судот смета дека не е неопходно да го испита одделно овој аспект на жалбата, чија релевантност дури не е ни очигледна.

II. ПРИМЕНАТА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

54. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако судот најде дека имало повреда на Конвенцијата или на нејзин Протокол, и ако интерното право на Високата договорна страна што е засегната дозволува само делумна репарација, Судот, ако е неопходно, ќе додели само сатисфакција за оштетената странка.”

A. Отштетата

55. Друштвото молител аргументирало дека, ако било во можност да продолжи со дистрибуцијата на *“Големата тајна”*, ќе можело да очекува да се продадат 250.000 примероци и да се направи профит од 1.237.869 евра (ЕУР), износ заснован врз малопродажната цена (14,94 ЕУР за примерок), минус попустите за продавачите на книги и услугите за дистрибуција и испорака, надоместите за овластувањата, трошоците за производството и општите намети. Спореше дека книгите за „крупни“ светски личности систематски разбудувале жив јавен интерес, и дека покривањето од печатот на откријата од д-р Губле пред објавувањето на книгата и продажбата на 40.000 примероци за дваесет и четири часа покажало дека тоа би бил успех. Бараше надомест за оваа „загуба на заработката“.

56. Владата забележа дека Друштвото молител било во можност да продаде 40.000 примероци од книгата и со тоа стекнало профит кој не е незначителен. Во својот поднесок, побарувањето пред Судот во однос на „загубата на заработката“ било засновано врз „чисто спекулативна“ анализа, бидејќи немало докази дека тоа би продало 250.000 примероци ако дистрибуцијата не била забранета. Владата сметаше дека, во такви услови, наоѓањето на Судот дека постои повреда би претставувало доволно праведна сатисфакција.

57. Судот смета дека е сосема плаузибилно дека продажбата на Големата книга можела да надмине 40.000 примероци во отсуство на времената забрана, кои биле издадени дваесет и четири часа откако книгата била објавена и само неколку дена по смртта на претседателот Митеран.

Сепак Треба да се повтори дека само штетата претрпена како резултат на повредите на Конвенцијата утврдени од Судот може да покренат доделување таква сатисфакција (види, помеѓу другите авторитети, *Жонтијом и други против Франција*, бр. 48205/99, 48207/99 и 48209/99, т. 24, 14-ти Мај 2002 год.). Во овој случај Судот сметаше дека забраната да се продолжи со дистрибуцијата на *“Големата тајна”* била во согласност со член 10 од Конвенцијата додека било наредена како временна мерка. Наоѓањето на Судот дека има повреда на член 10 се однесува само на одлуката на граѓанските судови во главната постапка да се одржи забраната по 23-ти октомври 1996 год. Невозможно е да се каже дали до тој датум, девет месеци и половина после смртта на претседателот Митеран, јавноста сеуште би била заинтересирана за купување на книгата, особено бидејќи била на располагање на Интернет. Понатаму, бидејќи биле продадени

40.000 примероци, книгата веќе стекнала значителна читателска публика над таа бројка.

Бидејќи Друштвото молител побарува парична штета, таа е екстремно спекулативна и Судот смета дека треба да се одбие.

В. Трошоци и издатоци

58. Друштвото молител бараше надомест на трошоците и издатоците настанати пред домашните судови што изнесуваат над 106.767 ЕУР вклучително данокот за додадена вредност (ДДВ). Тоа поднесе детална анализа на своите трошоци и издатоци составена од нивниот сметководител на 4-ти јули 2003 година и голем број сметки.

Друштвото молител исто така бараше исплата на трошоците и издатоците настанати при изложувањето на својот случај пред Судот. Поднесе две сметки од 14-ти јуни 2000 год. и од 14-ти јануари 2003 год. за 35.800 француски франци (5.469,87 ЕУР) и 5.980 ЕУР вклучително ДДВ.

59. Владата поднесе дека само трошоците и издатоците настанати во постапката пред Судот треба да се земат предвид, затоа што тие биле поткрепени.

60. Судот забележува дека, во согласност со Правилото 60 ст. 2 од Правилата на Судот, Друштвото молител поднело податоци по ставки за своите побарувања, заедно со релевантните документи за поткрепа.

Понатаму повторува дека, кога утврдува дека имало повреда на Конвенцијата, може да додели на молителот трошоци и издатоци настанати пред националните судови заради заштита или сатисфакција за повредата (види, помеѓу другите авторитети, *Цимерман и Штајнер против Швајцарија*, Пресуда

од 13-ти јули 1983 год., Серија А бр. 66, стр. 14, т. 36, и *Хертел*, наведена погоре, стр. 2334, т. 63), и дека има задача да процени дали трошоците и издатоците што се побаруваат всушност неопходно настанале и дали биле разумни во однос на количеството, *Ветштајн против Швајцарија*, бр. 33958/96, т. 56, ЕЦХР 2000-XII).

Во овој случај, прашањето кое е во влог во домашната постапка, и пред судијата за итни молби и по главните точки, беше правото на Друштвото молител во поглед на неговата слобода на изразување, право кое Судот сметаше дека било нарушено, иако единствено за сметка на одлуката од граѓанските судови во главната постапка да се одржи забраната на книгата повеќе од девет месеци по нејзиното објавување. Од горе наведеното, Судот заклучува дека Друштвото молител има право да побарува надомест на трошоците за своето застапување пред националните судови, сепак со исклучок на оние настанати во постапката за забрана. Така речено, Судот го наоѓа побаруваниот износ за претеран и смета дека е разумно да додели на Друштвото молител 15.000 ЕУР вклучително ДДВ согласно таа глава.

Од друга страна, побарувањето на Друштвото молител треба да се дозволи во неговата целина во тоа што се однесува на постапката пред Судот.

Затоа Судот на Друштвото молител му доделува 26.449,87 ЕУР вклучително ДДВ на име трошоци и издатоци.

С. Изостанок на камата

61. Судот смета дека е соодветно изостанокот на каматата да се заснова врз маргиналната стапка за кредит на Европската

кредитна банка, на која треба да се додадат три процентуални точки.

ПОРАДИ ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Смета* дека немало повреда на член 10 од Конвенцијата поради времената забрана од судијата за итни молби со која се забранува дистрибуцијата на книгата “Големата тајна“;
2. *Смета* дека постои повреда на член 10 од Конвенцијата поради одлуката на граѓанскиот суд во текот на главната постапка да се одржи забраната во сила по 23-ти октомври 1996 год.;
3. *Смета*
 - (а) дека тужената држава треба да му плати на молителот 26.449,87 EUR
(дваесетишестилјадиичетитистотиниичетириесетидеветевра иосумдесетиседумцент) за трошоците и издатоците вклучително данокот за додадена вредност; во рок од три месеци од датумот на кој пресудата станала конечна согласно член 44 ст. 2 од Конвенцијата.
 - (b) дека по истекот на горе наведените три месеци до спогодбата, треба да се плати едноставна камата на горе наведениот износ по стапка еднаква на маргиналната стапка за кредит на Европската централна банка во текот на периодот на изостанок, плус три процентуални точки;

4. *Го отфрла* остатокот од побарувањата на молителот за праведна сатисфакција.

Составено на француски јазик и известно во писмена форма на 18-ти мај 2004 год., согласно Правилото 77 под-став 3 од Правилата на Судот.

С. Доле
записничар

Л. Лукаидес
претседател